

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

De Svspectis De Haeresi & diffamatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Quod initio nascēris Lutheranicæ perfidiæ valde laudabiliter Brixia Italiae civitas catholica & illustris consecuta est: nam ad extirpandam Lutherianam hæresim, quæ sese occulte insinuabat, præclarum & honorificum edidit statutum, quod Clemens VII. anno Domini MDXXVIII. & laudat & confirmavit: eius initium est: Placuit intelligere, quod gratiam in fine huius operis inter litteras Apostolicas curavimus imprimendum.

Postest ergo exempli gratia saculares magistratus & Domini terrarum condere tale statutum, quoddam iudgi vel alij infideles in suis terris commorantes, teneantur hæreticos accusare seu denunciare, aut alia huiusmodi multa.

Equidem sententiam hanc nõ obscure cõfirmare videtur Beatus Augustinus Epistola 48. ad Vincentium, ubi ita scribit: Scitiant Reges terræ Christo, etiam ferendo leges pro Christo, hæc ibi. & Epistola 50. ad Bonifacium, quo loco ait ita: Nã & tēporibus Prophetarū, omnes Reges, qui populo Dei non prohibuerunt, nec euerterunt quæ contra Dei præcepta fuerant instituta, culpantur: & qui prohibuerunt & euerterunt super aliorum merita laudantur, hætenus Augustinus.

Illud præterea adiungo, quod si tanta esset iudicum ecclesiasticorum negligentia, ut iuxta Sanctiones canonicas, aut inquirere hereticos, aut eos punire, vel omittēret, vel omnino nollēt; tunc iudices saculares pie & iuste facerent, si ad extirpandos hereticos totis viribus, & conatu intēderent: immo vero omnino deberent ita facere, cum ad religionem defendendam penitus teneantur.

Tunc autem eorum statuta corruerent, at inuali da & nulla essent, cum in detrimētum fidei, & sancti officij impedimentum tenderent, c. Statutum de hæret. li. 2. & consuluit plene Paulus Parisius consil. 2. incip. Et si esse iudicium. vol. 4. nu. 104. & seq.

DE SUSPECTIS DE HÆRESI & DIFFAMATIS.

QVAESTIO LXXXVII.

An suspectus de hæresi cogi debeat abiurare.

Ctuagesima septima quæstio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor inspectum de hæresi debeant cogere hæresim abiurare?

Respondemus q̄ sic; ut patet in c. Excommunicamus itaque, § qui autem de hæret. ubi dicitur sic: Qui autem inveni fuerint sola suspitione notabiles: nisi iuxta considerationem suspitionis, qualitatemq; personæ, propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint, anathematis gladio feriuntur, et usque ad satisfactionem condignam ab omnibus evitentur: ita quod si per annum in excōicatione persisteant, ex tunc velut hæretici condemnentur. Et in c. Accusatus de hæret. lib. 6. dicitur ita: Accusatus de hæresi, vel suspectus, contra quem de

A hoc crimine magna & vehemens suspicio orta erat, si hæresim in iudicio abiuravit, postea committit in ipsa, cenferi debet quadam iuris fictione relapsus: licet ante abiurationem suam hæresis crimen plene probatum non fuerit contra ipsum. Si autem levis & modica suspicio illa fuerit (quantum ex hoc sit gravius puniendus) non tamen debet in hæresim relapsorum pena puniri.

COMMENT. CXXXVI.

Suspectos de hæresi abiurare debere explorati iuris est, ut evidenter probant leges canonice hoc loco ab Emerico allatæ. tradit vero hanc materiã idem Emericus copiose p. 2. q. 45. & 46. & de praxi agit. 3. par. in 4. 5. & 6. modo processum fidei terminandi. & in concilio Tarraconēsi. §. suspectus. de hæresi relato supra par. 2. & docet copiose Ioannes Royas singu. 1. Repertorium Inquisitorum. verbo, suspectus. Locatus in opere iudiciali verbo, suspicio. & alij varijs locis.

Nec refert, quantum ad hoc, an suspicio sit levis vel vehemens; omnis enim suspicio debet abiurari, vel purgari, ut copiose traditur præcitatis locis: sed eleganter in concilio Tholosano. c. 11. & in concilio Biterrensi c. 31. & quidquid ad hunc locum de abiuratione spectat, copiose tractavi supra in hac 3. parte super quarto modo processum fidei terminandi.

QVAESTIO LXXXVIII.

An diffamatio de hæresi sit indicenda purgatio canonica.

Ctuagesima octava quæstio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor diffamato de hæresi debeant purgationem canonicam indicere?

Respondemus quod sic, iuxta c. excommunicamus itaque, extra de hæret. §. adijcimus. ubi dicitur sic: Adijcimus insuper, ut quilibet Archiepiscopus, vel Episcopus, per se aut per Archidiaconum suum, aut alias honestas idoneasque personas bis, aut saltem semel in anno propriam parochiam, in qua fama fuerit hæreticos habitare, circumbeat, & ibi tres, aut plures boni testimonij viros, vel etiam (si expedire videbitur) totam viciniam iurare compellat, quod si quos ibidem hæreticos sciverit vel aliquos occulta conventicula celebrantes, seu a communi conversatione fidelium, vita & moribus discedentes, eos episcopo studeat indicare. Ipse autem episcopus ad præsentiam suam conuocet accusatos, qui nisi se ab illicito reatu purgauerint, vel si post purgationem exhibitam in pristinam fuerint relapsi perfidiam, canonicè puniantur.

COMMENT. CXXXVII.

Non est ambigui iuris diffamatis de hæresi canonicam purgationem esse indicendam, quod probat textus quod Emericus hic utitur. De diffamatis de hæresi copiose egit auctor supra p. 2. q. 57. & qualiter debeat se purgare, docuit parte

Suspecti de hæresi abiurare debent.

Quævis hæresis suspicio abiuranda.

Diffamati de hæresi debent se purgare.

parte 3. in 2. modo processum fidei terminandi. ad Repertorium Inquisitorum verbo, diffamatus.

Q V A E S T I O LXXIX.

Quot quibusque modis in iure quis censendus sit deprehensus in haeretica prauitate.

Truagesimanona quaestio est: Episcopus, & Inquisitor quot modis, & quibus debeant de iure habere aliquem manifeste pro deprehenso in haeretica prauitate?

Respondemus quod tribus, ut dicit Bernardus in glos. ordinata in c. Ad abolenda m. s. praesenti. & ver. deprehensus. extra de haeret. ubi habetur: Praesenti nihilominus ordinatione sancimus, ut quicumque fuerit manifeste in haeresi deprehensus, &c. dicit namque sic: Deprehensus.] facti euidencia; puta, quia publice praedicat haeresim. ff. de ritu nup. Palam. §. vic. Vel legitima probatione; puta per testes: uel ex sua confessione.

Qui dicatur deprehensus in haeresi.

Et eiusdem Bernardi gl. in c. Excommunicamus, 2. super verbo, deprehensi. extra de haere. Si qui autem de praedictis postquam fuerint deprehensi, &c. dicit sic: Deprehensi.] publice, ita quod notorium sit: uel etiam quia condemnati sunt.

Ad idem uidetur facere c. Super quibusdam, extra de uer. sign. ubi dicitur sic: Super quibusdam mandatorum articulis, & infra: Tua deuotio postulat a nobis, qui sint dicendi haeretici manifesti; Super quo tibi diximus respondendum, illos intelligendos esse manifestos haereticos, qui contra fidem catholicam publice praedicant, aut profitentur, seu defendunt eorum errorem; uel qui coram praelatis suis conuicti sunt, uel confessi, uel ab eis sententialiter condemnati super haeretica prauitate.

COMMENT. CXXXVIII.

In hac quaestione hoc breuiter obseruandum est, non esse putandum Emericum hoc loco perperam egisse deprehensus in haeretica prauitate, cum de illis iterum egerit nullis penes mutatis supra par. 2. q. 33. nam diuerso consilio varijs locis eandem disputationem inseruit: quod & tituli ipsi quaestionum facile indicant; nam parte 2. in primis quaerebat, qui essent dicendi haeretici manifesti; ut illis cognitis secretos, seu occultos haereticos cognoscere mus, in quibus erat maior difficultas: hic uero solum de manifestis agit, & quot modis qui de iure manifestus haereticus dicatur, magis ex professo declarat.

Cur Emericus eandem disputationem repetat.

Diuerfis rationibus eadem disputationes possunt repeti.

Neque est absurdum, sub diuersis rationibus diuersis locis uel in eodem uel in alio opere eandem quandoque repetere disputationes: nam & Aristotelem, & Platonem, & Galenum, & alios insignes philosophos scimus, easdem saepe repetuisse doctrinas: & Iurisperiti hoc idem sapissime non inepte faciunt. & Pandectarum Architecti, ut obiter illud dicam, frequenter sub diuersis titulis eandem leges, eadem uerborum serie repetuerunt, ut copiosum ostendit Pandulphus Pratecius lib. 1. de media iuris prudentia.

Quantum uero ad hanc quaestionem attinet de manifestis haereticis, eam abunde declarat Albertinus trac. de agnos. assertio. q. 29. nu. 8. & multis seq. & nos breuiter explicauimus supra par. 2. super dicta. q. 33.

DE DEPREHENSIS in haeresi, sed poenitentibus.

Q V A E S T I O XC.

An deprehensus in haeresi & propter hoc captus, sit sub cautione dimittendus.

Nonagesima quaestio est: Vtrum Inquisitor deprehensum in haeretica prauitate, & ex hoc captum, possit licite tradere cautioni, uel manuleuare?

Respondemus quod non: nam uel est deprehensus propria confessione, uel non: si sic, & est impunitens, tradendus est curiae seculari ultimo supplicio ferendus, iuxta c. Ad abolendam. §. praesenti. de haere. si autem est poenitens, est in carcerem perpetuum tradendus, iuxta c. excommunicamus. 2. haeret. non igitur cautioni dandus, uel liberandus. Si autem non, sed stat in negatiua, est ut impunitens tradendus potestati curiae secularis animaduersione debita puniendus, ut no. Host. in sum. tit. de haeret. §. qualiter deprehendantur.

COMMENT. CXXXIX.

Hae quaestio est ualde utilis, & a paucis in hac haeresi causa disputata. Emericus enim hoc loco tractat breuissime, quam eiusdem fere uerbis sequitur Repertorium Inquisitorum verbo, cautio. & Locatus in opere iudiciali verbo, captus. nu. 5. & verbo, Inquisitor. num. 25 & 26. & alij, quos mox subiiciam.

Est autem cautio, ut ait Cicero 4. Tusculana, prouidentia quadam, qua auerimus & uitamus ne quid mali nobis accidat. hinc Iurisperiti cautiones appellant fideiussiones, aut alias stipulationes, quibus nobis cauemus, hoc est, securos non reddimus, ut colligitur ex l. habere. §. cautio. ff. de uerb. sign. ubi ita scribit Paulus, Cautum intelligitur siue personae rebus siue cautum sit. haec ille. per personas fideiussores accipimus: per res autem pignora, ut optime eo loco Accursius interpretatur.

Cautio uero duae sunt species; nam quaedam est nuda. l. 2. §. quod si ff. de iudi. que & nuda seu simplex promissio nuncupatur. l. diuus. 5. ff. de petito. haeredit. de qua non est sermo in hac quaestione. Altera est cautio idonea, ut cum fideiussor, uel pignora accepta sunt. l. si mandato. 59. §. riri. ff. mandati, di. l. habere. §. cautum. ff. de uerb. sign. & de hac loquitur auctor in hac quaest. quam uocat uoce Catalana, manuleuata: illi. n. fidei inbere, manuleuare. & fideiussionem manuleuata dicitur, de qua egit Emericus multis locis: primum hic ex professo, & 3. par. in septima cautela contra cauillas haereticorum fraudes, num. 105. & in eadem 3. par. in forma dandi apostolos negatiuos, num. 124. His